

Gaudeamus igitur – låtom oss glädjas ...

Den läkekonstens kärna och den humanism som jag saknade under läkarstudierna återfann jag nyligen i dikten »Gaudeamus igitur«, som skrevs av John Stone som »Valediction Address« vid Emory University School of Medicine, Atlanta, för nyfärdiga läkare. Titeln alluderar på en gammal välkänd akademisk hyllningssång med samma titel. Johannes Brahms införlivade denna sång i sin »Academic festival overture«. Diktens form lånar drag från dikten »Jubilate agno« av Christopher Smart (1722–1771) i vilken Smart hyllar sin katt Jeffrey.

Tolle et lege. Tag och läs. Minns hur det en gång var.

För detta är i sanning en glädjens dag
nu, sedan två tusen åtta dagar på väg
och två tusen sju nätter på väg.

För denna morgon
ur Johannes Brahms
via Christopher Smarts katt
genom språkets obrutna linje
trotsande alla begrepp
omsorgsfullt lagrade i gyrus angularis,
nu rycker allt närmare

För idag vet Du alltför lite
jämfört med då Du vet alltför mycket

För patienter vet svaret
om Du frågar dem

För familjen vet svaret

För det kanske inte finns något svar
och så vet Du alltför lite igen
eller finns det kanske ett svar
och så vet Du alltför mycket, för alltid

För Du måste sky okunnigheten mer än
cyanos

För hela dagar kommer att gå förbi, i reg-
nets riktning

För du gråter och ingen finns att tala med
eller ingen utom Dig själv

För Du är helt på egen hand

För Du är helt ensam

För det är faktiskt skillnad

För dagar rusar kapp i årens lopp
drar förbi snabbt som tanken
mycket snabbare än ljuset
eller Stålmannen
eller Stålkvinnan

För Du är inte Stålmannen

För Du är inte Stålkvinnan

För Du är inte ens Salomo

men Du ställs inför frågan lika väl

För när Du lärt vad Du ska, hur och när
Du ska

är frågan om Du ska

För det finns vanor: whiskey, tobak,
kärlek

För de är svåra att bota

För Du kommer själv att pressa ur Dig
smärtans njursten
och vara lycklig

För det är slut på examina

För det är början på provet

För Döden består det sista provet
som alla klarar

För solen kommer alltid i tid
och det är anledning nog att glädjas

För det finns glädje av alla sorter
glädje av alla grader

För det bästa sjukhuset är ett glädjens
hus
även om rummen är fulla av smärta
utgångarna fulla av missförstånd

För hoppet är ett mäktigt svärd

För Mozart kan hela
ingen vet var hans grav står

För penicillin kan hela

ordet kan hela

kniven kan

För placebo fungerar

och Du tror Du vet hur

För placebo har biverkningar

och Du vet

att Du inte vet varför

För ingenting
kanske hjälper

För glädjen är ingenting

annat än mysterium

För patienten behöver veta
allt Du kan om munter spleen
och om alla sunda vätskor

För de har svaren

För de har åkomman

För åkomman kikar över hälsans kant
med ögon knappt synliga

För T-vågor är förhöjda och Du vet inte
varför

För det finns datorer

För det finns hårda data

de är hårda

att förstå

För det enkla fångar Dig
det viktiga undflyr Dig

För HSAN kan inte lösa knuten

För Konsten finns

den vi nämner mjuka data

som är de hårda fakta

efter vilka vi lever våra liv

För alla kommer för sent till Konsten

För Du är den enda som lyssnar efter
cellon

i hela orkestern

För Du måste anstränga Dig
för att höra patientens röst
ur de tunna revorna i gråten

För Du ser det enda viktiga

i en glimt, ur ögonvrån
och lyssnar bäst med Ditt inneröra

För det finns sena tecken och tidiga
tecken

För patientens historia kommer till Dig
som Din hunger, som Din törst

För Du vet svaret

ur en andra natur

För patienten överlever

Du försöker förstå

För Du blir förbryllad

så dör patienten

Du försöker förstå

För Du blir förbluffad

För Du vill förklara både och, och var-
ken eller

För det läggs så mycket händer på
släpps så många tag

För kärlek är vad Döden avser, om den
nu kunnat välja

För febern viker, benet läker samman
talet vänder åter

medvetandet minns av sig själv

För det kommer dagar av stilla glädje

För det finns dagar då allting lyfter

när Du går i triumf

och i ren fröjd

längs sjukhusets korridorer

och säger Ja! till alla mörka hörn

där ändå ingen lyssnar

För hjärtat leder handen

För hjärnan beskriver stegen

och den sista smala spången

finns i Ditt hjärta

hur himlen än ser ut

För det enda som räknas

är hur anden brukats

För detta är glädjens dag

För detta är en dag att minnas

För detta är bara början.

Gaudeamus igitur
Iuvenes dum sumus
Gaudeamus igitur
Iuvenes dum sumus

Post iucundam iuventutem
Post molestam senectutem
Nos habebit humus
Nos habebit humus.

Tore Persson

AT-läkare, Stockholm